

इत्युपसञ्जहार । ज्वालारूपाः 'जिह्वाः', 'सप्त' । तथा चाथर्वणि-
 का आमनन्ति । काली कराली च मनोजवा च सुलोहिता या
 च सुधूमवर्णा । स्फुलिङ्गिनी विश्वरूपी च देवी लोलायमाना
 इति सप्तजिह्वा ॥ इति पुरुषयो मन्त्राः, ते च यथोक्तसमित्-
 सम्पादनार्थाः सप्तसङ्ख्याकाः अश्वो रूपं कृत्वा यदश्वत्ये तिष्ठ
 इत्यादयः समान्नाताः । 'प्रियाणि', 'धाम' स्थानानि,
 आहवनीयगार्हपत्यदक्षिणाग्निमभ्यावसथ्यप्राजाहिताग्नीध्याख्यानि
 सोमयागेन बन्धिधारकाणि सप्तसङ्ख्याकानि । 'होत्रा' होत्र
 प्रमुखा वषट्कर्त्तारः । होता प्रशास्ता ब्राह्मणाच्छंसी पोता
 नेष्टाच्छावाक आग्नीध्रश्चेति सप्तसङ्ख्याकाः तादृशाः । सप्तस-
 मिधादियुक्तत्वं 'अनुविद्वान्' आहवनीयस्थानान्यनुक्रमेण जा-
 नन्, 'सप्त', 'योनीः' आहवनीयादिस्थानानि, 'घृतेन', सर्वतः
 पूरय । इयं प्राची दिग् दृश्यते, तस्या दिशः 'अग्निर्देवता',
 अग्निर्हि तां दिशं पालयति । एवं सति 'यः' शत्रुः, मां 'एत-
 स्याः', दिशः सकाशात्, 'अभिदामति' हिनस्ति, 'सः', शत्रुः,
 'दिशां', देवानां च मध्ये प्राक्दिक्पालकं 'अग्निं', 'देवं',
 'ऋच्छतु' प्राप्नोतु, सोऽग्निरेव तं शत्रुं निवारयिष्यतीत्य-
 भिप्रायः । एवं दक्षिणादिषु योज्यं । इयं दिगित्यनेनाधरा
 दिक् प्रदर्श्यते । 'अदितिः' भूमिः, तस्या दिशः 'देवता' । पुरु-
 षो दिगित्यनेन सर्वत्र परिपूर्णः परमात्मा सर्वदिक्समष्टिरूप
 इत्युच्यते । स च 'पुरुषः' मदीयान् 'कामान्', समृद्धान् करोतु ।
 योऽयंप्राणवायुर्मुखनासिकावर्त्ती सोऽयं दर्शनशक्त्यभावादन्धः ।